

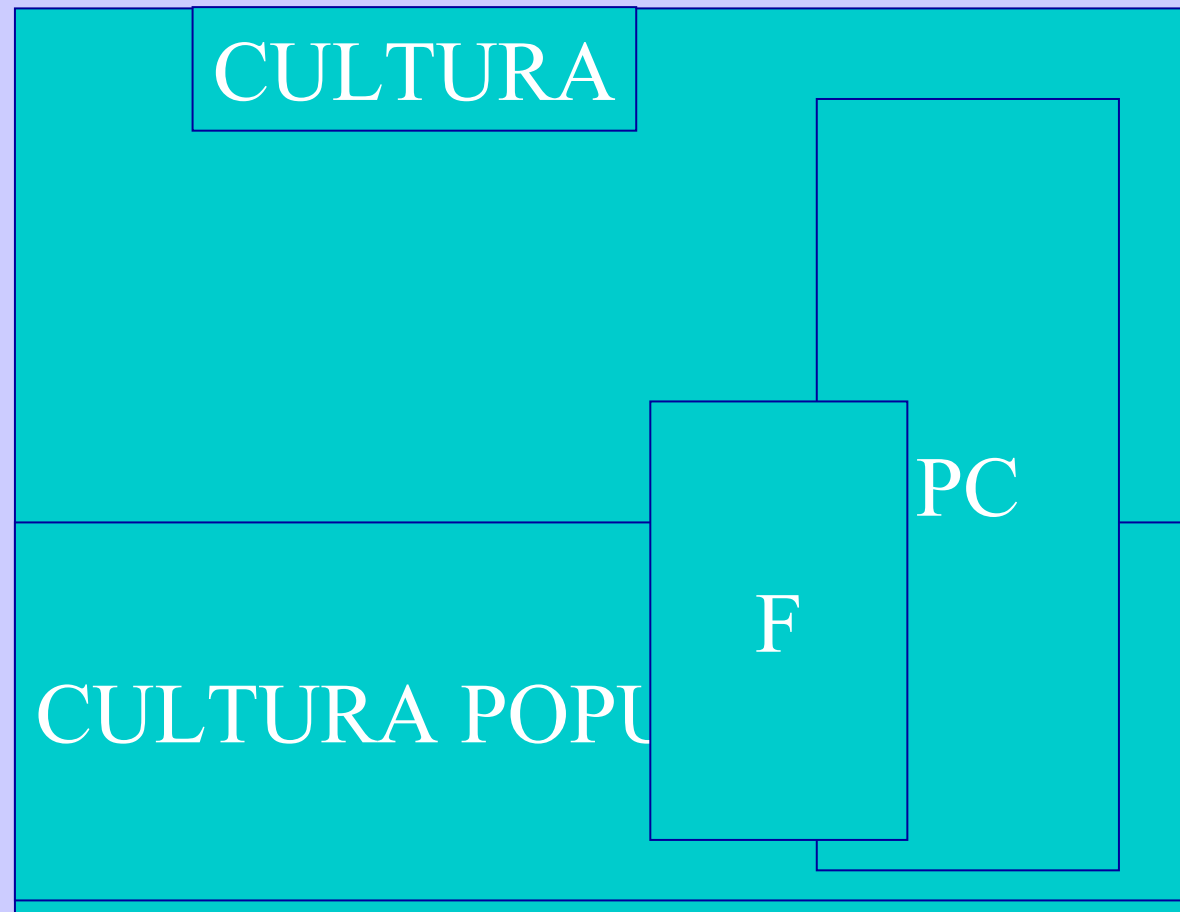
PATRIMONI ETNOLÒGIC I CULTURA POPULAR (I)

Cultura popular, festa i patrimoni etnològic

- El context: globalització, patrimoni cultural i cultura popular (cultures populars).
- La cultura popular dins la cultura
- El poder de la festa: la vitalitat i complexitat de la cultura popular.
- La festa del poder: el poder en escenes.
- La festa com a condensador patrimonial de la cultura popular en la modernitat globalitzada
- La festa com a patrimoni etnològic
- La festa com a espectacle i representació (gestió).

Cultura popular, festa i patrimoni

La síndrome festiva: estat de festa.

- Espectacle (vivència lúdica de l'oci, oci festiu i recreatiu).
- Consum (comensalitat, sociabilitat).
- Sacralitat i transcendència (temps especial).
- Alegria i gaudi gojós
- Soroll i caos: catarsi col·lectiva.
- Relaxament de costums (compensació de mancances).
- Utopia: control del temps i l'espai propis.
- Liminalitat, paroxisme i plenitud.
- Emoció compartida (mobilitzacions emocionals).
- Producció de sentit i síntesi cultural de la vida contemporània

Gestió cultural de la festa

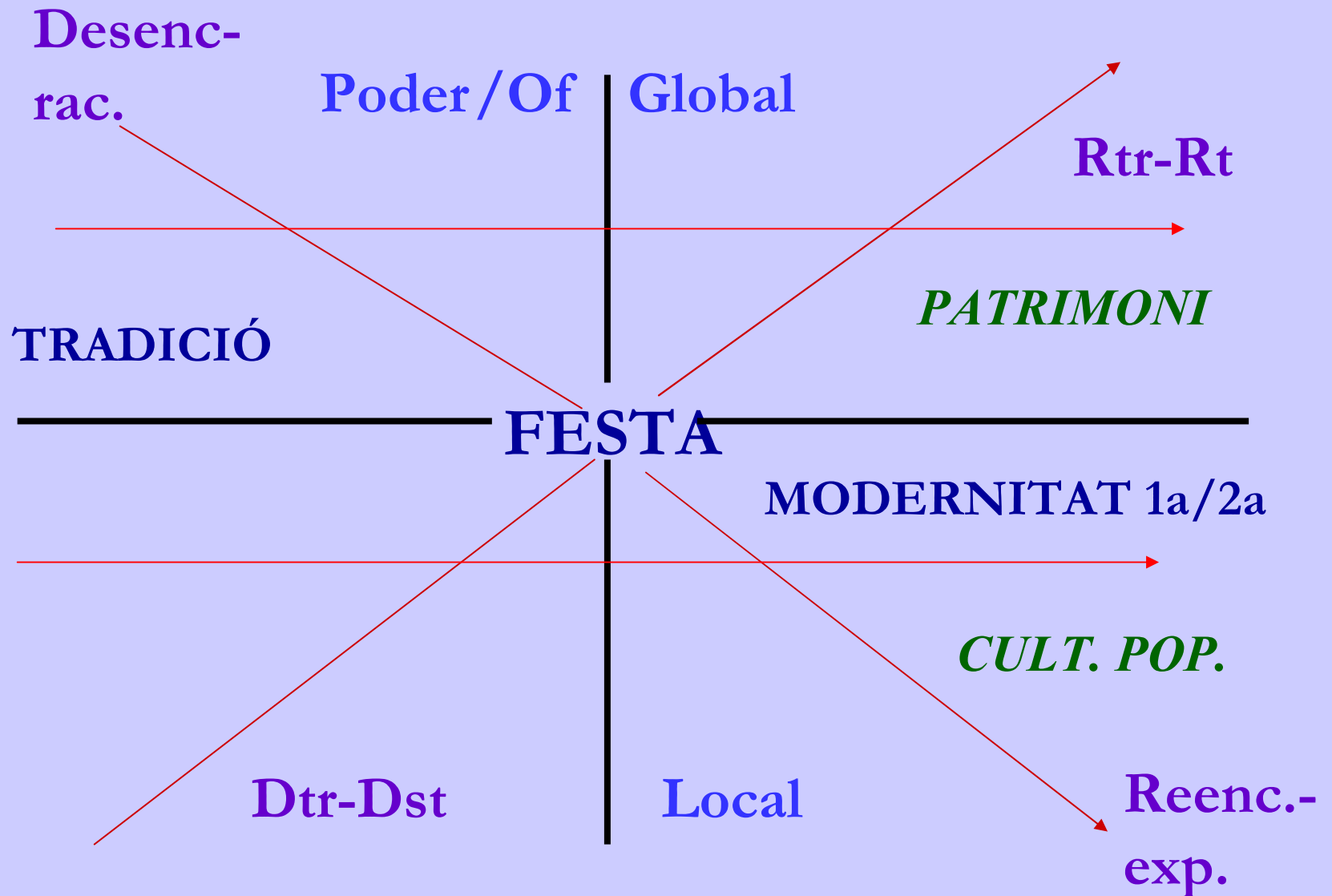
- Emoció
- Sentiment
- Identitat
- Encantament
- Sacralitat
- Oci-diversió
- Transcendència personal o col·lectiva

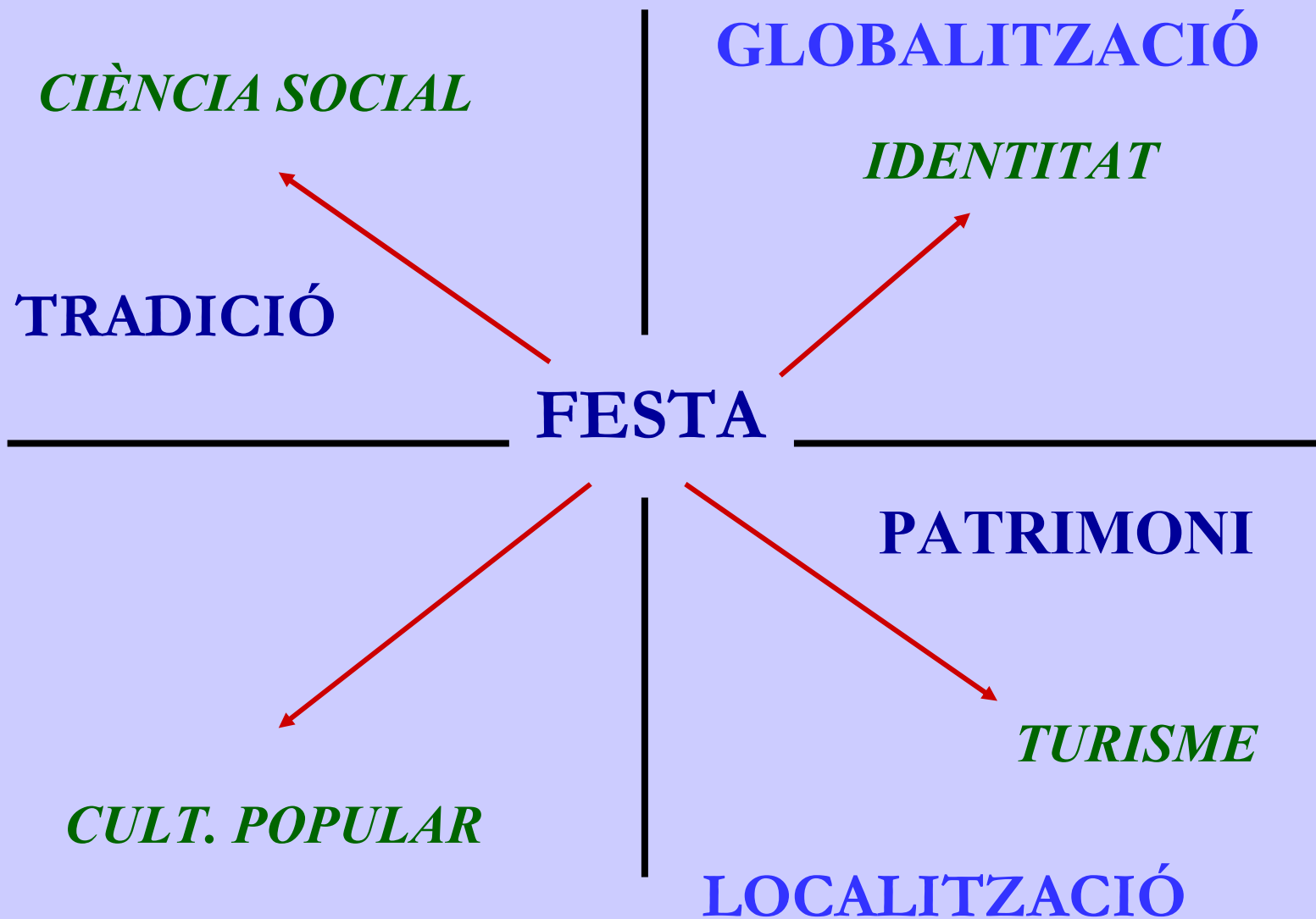

Les coordenades de la festa

L'anàlisi de la festa

Globalització cultural

- Homogeneïtzació (cultura popular global).
- Diferenciació (cultures populars locals).
- Hibridació (mescla de cultures populars).
- Desterritorialització - reterritorialització (transnacionalització cultural).
- Destradicionalització - retradicionalització
- Secularització - resacralització
- Reterritorialització: història, art, lloc, natura, identitat (patrimoni cultural i patrimoni etnològic).

Cultura popular

- Folklore (segle XIX).
 - Evolucionisme
 - Nacionalisme
 - Essencialisme
- Cultura popular (segle XX).
 - Tradicional
 - Moderna industrial
 - Moderna de masses
- Patrimoni etnològic (segle XX-XXI)
 - Local
 - Nacional
 - Global

Cultura popular

- Cultura popular tradicional
- Cultura popular moderna industrial
- Cultura de masses: indústries culturals.
- Cultura popular glocal contemporània
- Cultura popular patrimonialitzada (patrimoni etnològic i identitat).

Cultura popular

- Concepte híbrid, fluid, relacional, processual, històric, contextual, plural, relatiu, flexible, ampli.
 - Encreuaments espaciotemporals
 - Interrelacions
 - Préstecs i mescles
 - Reinterpretacions
 - Circulacions
 - Conflictes
 - Usos

Accepcions de cultura popular

- Cultura que agrada a molta gent: popularitat (e. quantitatiu).
- Cultura residual (“supervivència primitiva”), vulgar i inferior respecte a l’alta cultura, la cultura moderna o occidental (e. distintiu-elitista).
- Cultura folklòrica o produïda per la gent per a la gent: cultura camperola, treballadora, pura, “romàntica”, essencialisme (e. populista).
- Cultura de masses, comercial, superficial, homogeneïtzadora, turística, alienadora i americanitzant (e. apocalíptic).
- Cultura de resposta popular moderna a l’hegemonia: lluita, incorporació, resistència, negociació, consum actiu, reelaboració, cultura ordinària (e. neogramscià).

Accepcions de cultura popular

Accepció

Definició

Oposició

C. tradicional

Tradició

Mod-capt.

C. nacional

Nac-ethnos

Alteritat-en

C. subalterna

Classe-demos

Classe dominant

C. massiva

Masses-alienant

Autèntica

C. popular

Glocal-masses

Glocal-masses

Elements de la cultura popular: Resemantització i refuncionalització en un entorn capitalista de transnacionalització i desterritorialització (cultures populars).

Accepcions de cultura popular

- Un procés canviant i en curs
- Una manera de produir cultura (una posició relacional) dins allò massiu (avui en dia).
- Unes pràctiques culturals
- Uns objectes culturals (béns).
- Una expressió de la subalternitat dialògica
- Un camp inestable, borrós, conflictiu, de difícil aprehensió.
- Anònima, efímera, dèbil, poc visible.
- Comuna, ordinària, majoritària, de la gent, de la multitud, del poble o mediàtica.

Accepcions de cultura popular

- Un equilibri de consens
- Resistència i incorporació
- Consum actiu d'allò comercial (fer amb): producció en ús.
- Producció específica moderna
- Restes tradicionals reciclades
- Articulació canviant amb el capitalisme
- Assimilació: fer similar les formes simbòliques de l'alta cultura o de la cultura de masses a allò popular (apropiació).
- Evasió, circulació i erosió
- Hibridació socioespaciotemporal

Accepcions de cultura popular

Consentiment

Qüestionament

Consens

Resistència

Acceptació

Impugnació

Incorporació

Crítica

Reproducció

Innovació

Assimilació

Assimilació

Conservadorisme

Progressisme

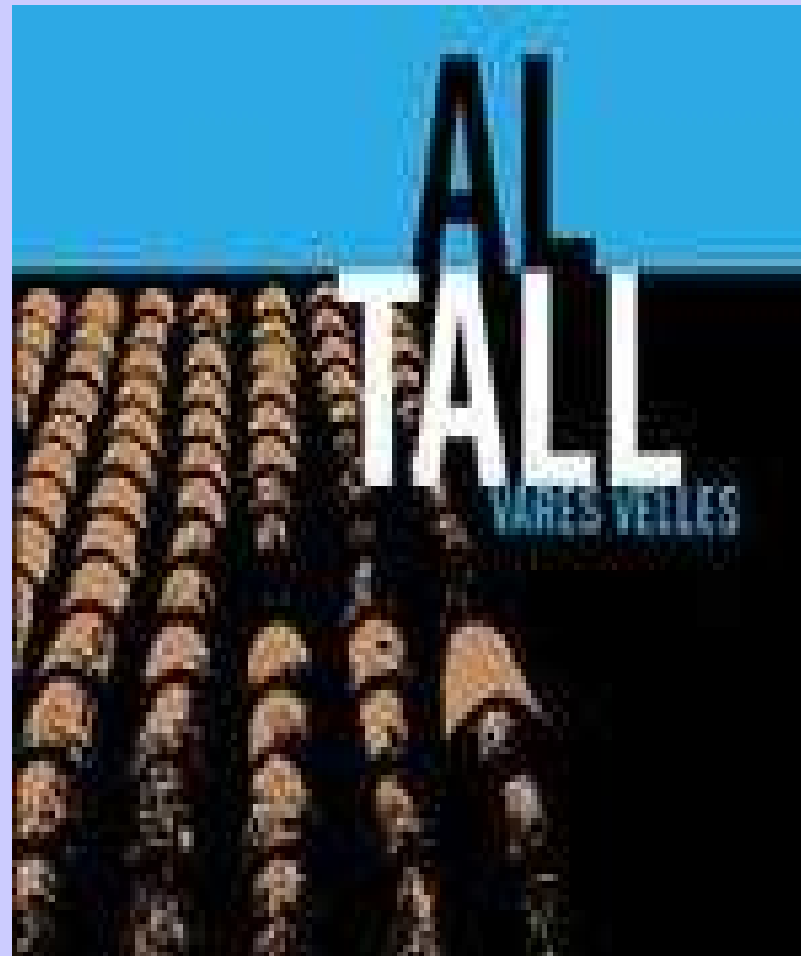
(prestigi, fascinació, representacions).

Accepcions de cultura popular

- Formes en què certes classes socials han viscut o viuen la cultura en relació amb les seues condicions d'existència reals i canviants com a classes subalternes (García Canclini). Cultura popular com a representativitat sociocultural.
- No importa el lloc de naixement, ni l'essència folklòrica, ni l'estètica, ni l'objecte en si, sinó la seua utilització i ús.

Patrimoni cultural

Construcció social: selecció simbòlica, subjectiva, processual i reflexiva d'elements culturals (del passat) que, mitjançant mecanismes de mediació, conflicte, diàleg i negociació en què participen diversos agents socials, són reciclats, readaptats, refuncionalitzats, resituats, revitalitzats, reconstruïts, resignificats, reinventats i homologats en un context de modernitat i es transformen en una representació reflexiva i selectiva que es concreta o fixa en forma d'un bé cultural valuós que expressa la identitat historicocultural d'una comunitat.

Transformacions del patrimoni

- Del patrimoni culte al patrimoni ampli (lclasse).
- Del patrimoni nacional (Occident) al local i global (espai).
- Del patrimoni tradicional, rural i preindustrial al patrimoni modern, industrial, urbà i mediàtic (temps).
- Del patrimoni material a l'immateral (Estat) (patrimoni etnològic), (patrimoni festiu).
- Del patrimoni cultural al cultural-natural (tipus).
- Ampliació progressiva del patrimoni cultural (cultura popular patrimonialitzada i patrimonialitzable).

El patrimoni com a zombi

- El patrimoni cultural és híbrid i paradoxal (encant i desencant).
- Zombi patrimonial (híbrid de cultura viva i cultura morta: història i cultura revitalitzada): reencarnació invertida.
- Modernitat, tradició i modernisme (retradicionalitzador): el problema de l'autenticitat.
- *Zapping, surfing i shopping*: el basar de passats.
- El present patrimonial i la il·lusió del passat (gestió moderna del patrimoni).

Patrimoni etnològic

- Patrimoni etnològic: conjunt de manifestacions i formes de vida tradicionals, materials i immaterials, definitori dels trets propis d'una col·lectivitat i, més específicament, dels distints grups que la conformen.
- Comprèn llengua, literatura, festes, música, artesania, jocs, mitologia, ritus, oralitat, teatre, costums, arquitectura, arts i valors.
- Tradició i identitat com a construccions històriques i no com a essències immutables

Cultura popular patrimonialitzada

- Cultura popular: cultura extensa i fluïda.
- Tradició: revitalització i reactualització de la cultura popular tradicional.
- Patrimoni etnològic: reconeixement institucional de la cultura popular, preferentment tradicional (selecció).
- Cultura popular no patrimonialitzada
- Cultura popular patrimonialitzable
- Cultura popular i turisme (turistificada).

FOREVER

UNITED

Red Devils

Coca-Cola has the charm of purity. It is prepared with the finished art that comes from a lifetime of practice. Its delicious taste never loses the freshness of appeal that first delighted you...always bringing you a cool, clean sense of complete refreshment. Thirst asks nothing more.

“Somebody knew
I was coming”

Even old Santa, with a whole year to rest between jobs, welcomes *the pause that refreshes* with ice-cold Coca-Cola. And so will you. Ice-cold Coca-Cola has the taste that charms, and never cloy... always leaving a cool, clean after-sense of complete refreshment.

THE PAUSE THAT REFRESHES

Museo Etnológico de Bielsa

Tradició

Dispositiu discursiu modern
(retoricoideològic) i d'acció (praxis) al servei
de les definicions socials de la identitat
(sentit, reencantament, cohesió simbòlica),
de l'exercici del poder o dels mecanismes de
mercat, consistent en una reinterpretació
selectiva del passat cultural (continuïtat
deliberada) amb la finalitat d'assolir la
legitimitat històrica dels projectes d'un
present estranyat del passat, i que es
tradueix en un constructe social reflexiu,
multiforme, plural, flexible i fluid, expressat
en pràctiques i en constant transformació.

Tradició

- Exterioritat, anterioritat i superioritat.
- Normativitat i conformitat
- Ortodòxia, reverència i obediència.
- Principi organitzador de la vida social
- Principal productor de sentit i referent ontològic
- Trascendència religiosa extramundana
- Veritat inqüestionable
- Organització del present a través de la interpretació del passat
- Principi essencial de reproducció cultural

Tradició

- Expressió de descontent i proposta alternativa de vida
 - Tradicionalisme
 - Neoruralisme
 - Esoterisme
- Modernització, adaptació i actualització de la tradició: patrimoni cultural (patrimonialisme).
- Legitimació de les identitats col·lectives: neotradicions.

Tradició patrimonialitzada

- Reciclatge i revitalització (actualització).
- Normativitació-fixació
- Institucionalització i gestió
- Popularització-simplificació
- Mediatització
- Museificació
- Objecte de consum turístic
- Glocalització
- Paradoxa: modernització.

Patrimoni etnològic i festa

- Cultura popular en sentit extens (cultura en general).
- Patrimoni etnològic (primera reducció i fixació).
- Patrimoni etnològic festiu (segona reducció-fixació).
- Patrimoni festiu turístic (tercera reducció-fixació).

Caràcter de la festa

- Observatori (per a la ciència social): de la festa com a mitjà d'acostament a la realitat social a la festa com a objecte d'estudi (cultura popular).
- Conservatori (del patrimoni cultural).
- Laboratori (de la política cultural i l'enginyeria festiva: transformacions).
- Festa: lloc de memòria (tradició-memòria col·lectiva + territori + activació patrimonial moderna = identitat). Cronòtops.
- Festa: híbrid cultural socioespaciotemporal.